

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 1305/2013 u pogledu posebne mjere za pružanje izvanredne privremene potpore u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) kao odgovor na posljedice ruske invazije na Ukrajinu

(COM(2022) 242 final – 2022/0166 (COD))

(2022/C 365/11)

Glavni izvjestitelj: **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Zahtjev za savjetovanje:	Vijeće, 25.5.2022. Europski parlament, 6.6.2022.
Pravna osnova:	članak 42., članak 43. stavak 3. i članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležno tijelo:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	16.6.2022.
Plenarno zasjedanje br.:	570
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	188/0/3

1. Zaključci i preporuke

1.1. Ruska invazija na Ukrajinu izuzetno negativno utječe na poljoprivredni i poljoprivredno-prehrambeni sektor Europske unije. EGSO stoga pozdravlja novu mjeru dodatne potpore koju je predložila Europska komisija. Odbor smatra da je to apsolutno nužno i poziva europske institucije da je hitno usvoje.

1.2. Rat u Ukrajini ukazuje na geostratešku prirodu poljoprivredno-prehrambenog sektora i potrebu za osiguravanjem sigurnosti opskrbe hranom u Europskoj uniji. Zbog toga su mjere potpore novčanim tokovima poljoprivrednih gospodarstava i poljoprivredno-prehrambenih malih i srednjih poduzeća (MSP) nužne kako bi se osigurao njihov ekonomski opstanak u ovom novom kriznom razdoblju koje se nadovezuje na pandemiju bolesti COVID-19.

1.3. Međutim, proračun Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) već osigurava sredstva za postojeće potrebe za financiranjem i za srednjoročne i dugoročne obveze. Ne bi ga se smjelo koristiti za financiranje hitnih mjera. Povrh toga, s obzirom na to da su pojedine države članice EU-a već iscrpile ili dodijelile svoja sredstva iz EPFRR-a, EGSO smatra da bi Komisija trebala osmisliti drugi izvor financiranja, izvan proračuna zajedničke poljoprivredne politike (ZPP), kako bi omogućila provedbu predmetne mjere, a da pritom ne ograničava sredstva EPFRR-a u predstojećim godinama.

1.4. Nadalje, s obzirom na iznimne okolnosti ove situacije i potrebu za brzim odgovorom, Odbor smatra da bi Komisija trebala skratiti rok za isplatu potpore i pojednostaviti kriterije prihvatljivosti za korisnike.

2. Sažetak prijedloga Komisije

2.1. Komisija predlaže izmjenu Uredbe br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ o Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj (EPFRR) unošenjem novog članka 39.c pod naslovom „Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni posljedicama ruske invazije na Ukrajinu”.

2.2. Predloženom bi se mjerom državama članicama omogućilo da do 15. listopada 2023. isplate jednokratno paušalni iznos poljoprivrednicima i poljoprivredno-prehrambenim poduzećima koji zbog ruske invazije na Ukrajinu i posljedičnog povećanja ulaznih troškova (energija, gnojiva i hrana za životinje) nailaze na poteškoće u pogledu likvidnosti i novčanog toka.

(1) Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL L 347, 20.12.2013., str. 487.).

2.3. U prijedlogu Komisije predviđa se da ta izvanredna financijska potpora bude namijenjena poljoprivrednicima i MSP-ovima koji sudjeluju u jednoj ili više sljedećih aktivnosti:

- kružno gospodarstvo;
- upravljanje hranjivim tvarima;
- učinkovito korištenje resursa;
- primjena ekološki i klimatski prihvatljivih metoda proizvodnje.

2.4. Najveći predviđeni iznos potpore iznosi 15 000 eura po poljoprivredniku i 100 000 eura po MSP-u.

2.5. Države članice imale bi mogućnost koristiti dostupna sredstva u iznosu do 5 % svog proračuna EPFRR-a za 2021. i 2022., što bi u cijelom EU-u predstavljalo potencijalni proračun od 1,4 milijarde eura.

3. Opće napomene

3.1. Rat u Ukrajini znatno je pogoršao stanje na tržištima poljoprivrednih sirovina, koja su već bila u teškoćama i prije ruske invazije. Cijene glavnih poljoprivrednih proizvodnih sredstava udvostručile su se ili čak utrostručile u usporedbi s cijenama od prije jedne ili dvije godine, što se nadovezuje na posljedice pandemije bolesti COVID-19.

3.2. Komisija je u Komunikaciji od 23. ožujka 2022. već predstavila izvanredne inicijative za očuvanje sigurnosti opskrbe hranom i jačanje otpornosti prehrambenih sustava. Međutim, trenutna situacija je bez presedana i iziskuje poduzimanje dodatnih mjera.

3.3. EGSO stoga pozdravlja prijedlog Komisije kojim bi se djelomično mogao olakšati novčani tok poljoprivrednika i MSP-ova koji su se uslijed ruske invazije na Ukrajinu našli u financijskim poteškoćama.

3.4. Prijedlog Komisije dobrodošao je dodatni odgovor kojim se želi ojačati sigurnost opskrbe hranom u EU-u i ublažiti dosad nezabilježeno povećanja ulaznih troškova.

3.5. Europski gospodarski i socijalni odbor podržava predloženu mjeru i smatra da je vrlo bitno da je europske institucije što prije usvoje.

3.6. Međutim, EGSO bi želio čuti odgovor na nekoliko pitanja na koja skreće pozornost Komisije, a to su izvor financijskih sredstava za predmetnu mjeru, vremenski raspored plaćanja, kriteriji prihvatljivosti i rizik od prekomjernog administrativnog opterećenja za korisnike.

Izvor financijskih sredstava

3.7. EGSO želi istaknuti da je EPFRR ⁽²⁾, drugi stup zajedničke poljoprivredne politike, glavni financijski instrument za ruralni razvoj. Kao takav u velikoj mjeri doprinosi ekološkoj tranziciji područja i poljoprivrednog sektora povećanjem otpornosti na klimatske promjene te podupiranjem inovacija i konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava.

3.8. Tako je svrha EPFRR-a dugoročno odgovarati na izazove na koje nailaze ruralna područja. Konkretno, trebao bi omogućiti da se do 2040. godine ostvare razvojni ciljevi koje je Komisija zacrtala 30. lipnja 2021. u okviru svoje dugoročne vizije za ruralna područja ⁽³⁾.

3.9. EPFRR, ali i ZPP u cjelini, ne bi se smjelo smatrati dodatnim izvorom financiranja za rješavanje kriznih situacija. Proračunom EPFRR-a već se odgovara na postojeće potrebe za financiranjem i obveze koje je potrebno poštovati.

3.10. U nedostatku preciznih iznosa odobrenih proračunskih sredstava i raspoloživih sredstava, ukupan iznos potpore koji se doista može isplatiti korisnicima također je vrlo hipotetski.

3.11. EGSO stoga poziva Komisiju da iznese precizne podatke o sredstvima koja će doista biti dostupna te da razmotri druge izvore financiranja, koji neće utjecati na ambicije i ostvarenje ciljeva EPFRR-a.

⁽²⁾ Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o ZPP-u na putu prema 2020. (SL C 191, 29.6.2012., str. 116.).

⁽³⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a – Do 2040. ostvariti jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja.

Vremenski raspored plaćanja

3.12. Prijedlogom Komisije predviđa se da se korisnicima predmetne mjere sredstva isplate prije 15. listopada 2023. EGSO smatra da je tako kasna isplata upitna imajući u vidu zabrinutost koja trenutno vlada u vezi s prihodima poljoprivrednika i proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom lancu.

3.13. Ta se poduzeća već suočavaju s brojnim poteškoćama u pogledu novčanog toka. Mnogim poljoprivrednicima financijska potpora potrebna je brzo kako bi mogli održati na životu svoje aktivnosti. Isplata izvanredne pomoći krajem 2023. ne bi odgovorila na hitnost situacije.

3.14. Stoga bi vrijeme isplate potpore trebalo što je više moguće skratiti kako bi se poljoprivrednicima i MSP-ovima osigurala sredstva da prebrode trenutačno povećanje troškova proizvodnje.

Kriteriji prihvatljivosti za korisnike

3.15. EGSO pozdravlja činjenicu da je financijska potpora koju je predvidjela Komisija namijenjena prvenstveno najpogođenijim poljoprivrednicima i MSP-ovima, na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija odabira.

3.16. U prijedlogu Komisije navodi se i da je potpora namijenjena samo onim korisnicima koji sudjeluju u jednoj ili više aktivnosti koje obuhvaćaju kružno gospodarstvo, upravljanje hranjivim tvarima, učinkovito korištenje resursa ili primjenu ekološki i klimatski prihvatljivih metoda proizvodnje.

3.17. Ti dodatni kriteriji udaljavaju se od glavnog cilja predmetne mjere, čija je svrha prije svega pomoći poduzećima i poljoprivrednicima pogođenima ratom u Ukrajini. Osim toga, članovi i članice Europskog gospodarskog i socijalnog odbora smatraju da će zbog tih kriterija zahtjevi za potporu koje podnose korisnici biti još složeniji.

3.18. Trebalo bi, baš naprotiv, kriterije prihvatljivosti za hitnu pomoć pojednostaviti kako bi se izbjeglo administrativno opterećenje koje bi potencijalne korisnike odvrćalo od podnošenja zahtjeva nadležnim tijelima.

3.19. EGSO smatra da bi poljoprivrednici koji već primaju izravnu potporu iz ZPP-a i koji su pogođeni posljedicama ruske invazije na Ukrajinu trebali automatski imati pravo na izvanrednu potporu koja se financira iz EPFRR-a.

3.20. Na taj bi se način izvanredna potpora koju je predložila Komisija uklopila u kontinuitet ciljeva okolišne, gospodarske i socijalne održivosti koji se žele ostvariti novim ZPP-om. Tim bi se pristupom istodobno izbjeglo dodavanje novih kriterija, koji bi bili izvor nejasnoće i složenosti. Zbog hitnosti situacije mora se provesti pragmatična mjera solidarnosti u odnosu na najteže pogođena poduzeća i poljoprivrednike (veći troškovi proizvodnje ili raspad tržišta). Potporu određenim održivim praksama, kao što je potpora kružnom gospodarstvu, treba prije svega promicati s pomoću namjenskih trajnih instrumenata.

Bruxelles, 16. lipnja 2022.

Predsjednica
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Christa SCHWENG
